

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

1.

Χαρακτηριστικά της Αναγεννησιακής τέχνης:

- απελευθέρωση του καλλιτεχνήματος από τους εκκλησιαστικούς περιορισμούς
- τέχνη ανθρωποκεντρική - η αποθέωση του σωματικού κάλλους -λατρεία της πλαστικότητας του γυμνού ανθρώπινου σώματος
- πιστή αναπαράσταση της φύσης - απεικόνιση της γήινης ομορφιάς, ο αναγεννησιακός καλλιτέχνης μελέτησε την ανατομία και την προοπτική και δημιούργησε νέες αρχές οπτικής, βασισμένες στα μαθηματικά και τη γεωμετρία
- αρμονική ένταξη του ανθρώπου και των πραγμάτων στο φυσικό περιβάλλον
- στροφή προς τα κλασικά καλλιτεχνικά πρότυπα, (το βασικό υπερφιλόδοξο σχέδιο της Αναγέννησης αποτέλεσε μια σύνθεση των κλασικών, ή ανθρωπιστικών, αξιών με το Χριστιανισμό)
- είναι τέχνη που εκφράζει βαθιά θρησκευτική πίστη
- τα έργα έχουν, συνήθως, μνημειακό χαρακτήρα
- ο καλλιτέχνης ανέπτυξε την ατομικότητα της έκφραση του και θεωρείται πια ανώτερος από τους τεχνίτες και τους μαστόρους

ΜΠΟΤΙΤΣΕΛΙ : ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ 1484

ΠΗΓΕΣ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΣΕΛ. 134
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ 3^{ος} ΤΟΜΟΣ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΕΛ. 10

Ο Σάντρο Μποτιτσέλι (1445-1510) ένας από τους κορυφαίους ζωγράφους της Αναγέννησης γεννήθηκε και έζησε στη Φλωρεντία, στην περίοδο της μεγάλης πνευματικής και καλλιτεχνικής άνθησης της. Πολλοί από τους πίνακες του έχουν φιλοσοφική και αλληγορική σημασία. Οι λυγρόκορμες φιγούρες του ντυμένες με αραχνούφανα φορέματα, συνήθως στολισμένα με κεντήματα, παρά την πρωτοτυπία στο πλάσιμο διατηρούν κάτι από τη γραμμικότητα και το ύφος της γοτθικής τέχνης. Η αγάπη του για την αρχαιότητα φαίνεται στις συνθέσεις του με μυθολογικά θέματα, όπως στο έργο του:

"Η Γέννηση της Αφροδίτης"

Ο Μποτιτσέλι φιλοτέχνησε το έργο χρησιμοποιώντας ως πηγή τον Όμηρο και απεικόνισε τη στιγμή κατά την οποία η Αφροδίτη φθάνει στο νησί των Κυθήρων, μετά τη γέννησή της. Η Αφροδίτη έχει αναδυθεί από τη θάλασσα μέσα σε ένα κοχύλι. Στο αριστερό άκρο του πίνακα, απέδωσε το Ζέφυρο μαζί με την Αύρα, οι οποίοι προσπαθούν να φυσήξουν έτσι ώστε η Αφροδίτη να φτάσει στη στεριά όπου θα την υποδεχτεί μία από τις Ωρες με ένα πορφυρό μανδύα.. Ο Μποτιτσέλι απεικόνισε την Αφροδίτη σύμφωνα με τις κλασικές αναλογίες των αρχαίων αγαλμάτων, ενώ για τη στάση της ακολούθησε το πρότυπο της *Αιδήμονος Αφροδίτης*.

Ο Μποτιτσέλι, χρησιμοποιώντας διάφανα χρώματα, καλύπτει τα σημεία φυγής της προοπτικής, μεγαλώνοντας έτσι την ατμοσφαιρική ένταση του πίνακα.

ΛΕΟΝΑΡΝΤΟ ΝΤΑ ΒΙΝΤΣΙ: Η ΠΑΝΑΓΙΑ
ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΣ ΜΕ ΤΗ ΑΓΙΑ ΑΝΝΑ ΕΛΑΙΟΓΡΑΦΙΑ 1510

Ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι (1452-1519) δεν υπήρξε μόνο ξεχωριστός ζωγράφος της Αναγέννησης αλλά διέπρεψε σε όλες τις τέχνες και επιστήμες. Ήταν γλύπτης, σχεδιαστής, αρχιτέκτονας, πολεοδόμος, εφευρέτης, μουσικός και συγγραφέας. Τα καλλιτεχνικά του χαρίσματα έγιναν πολύ γρήγορα φανερά. Σε πολύ μικρή ηλικία μαθήτευσε κοντά στο Βερόκιο με συμμαθητή του τον Μποτιτσέλι. Ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι ήταν μια μεγαλοφυΐα, που η διανοητική της δύναμη θα παραμείνει πάντα αντικείμενο απορίας και θαυμασμού για τον κοινό θνητό. Δεν υπήρχε τίποτα στη φύση που να μην αποτελούσε ερέθισμα για την περιέργεια του και πρόκληση για την ευφυΐα του. Ερεύνησε τα μυστικά του ανθρώπινου σώματος ανατέμνοντας πολλά πτώματα. Παρατηρούσε και ανέλυε, χρόνια ολόκληρα, το πέταγμα των πουλιών, πράγμα που τον βοήθησε να εφεύρει μια ιπτάμενη μηχανή για την οποία ήταν βέβαιος πως μια μέρα θα γινόταν πραγματικότητα. Ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι ήταν αριστερόχειρας. Αρχίζει το γράψιμο από τα δεξιά προς τα αριστερά, με αποτέλεσμα οι σημειώσεις του να διαβάζονται μόνο μέσα σε καθρέφτη.

Στο έργο του Λεονάρντο Ντα Βίντσι "**Παρθένος και Βρέφος με την Αγία Άννα** οι τρεις μορφές αλληλοδιαπλέκονται σχηματίζοντας πυραμίδα, ενώ οι φόρμες ξεπηδούν ή μια από την άλλη τόσο φυσικά. Οι μορφές και τα τοπία του βρίσκονται πιο κοντά στην ανθρώπινη οπτική εμπειρία, έστω και αν τοποθετούνται σε μια μυστηριώδη και απόκοσμη ατμόσφαιρα. Στον ίδιο πίνακα διακρίνει κανείς και κάποιες νέες τεχνικές, που σύντομα θα υιοθετηθούν από πολλούς καλλιτέχνες και θα αποτελέσουν χαρακτηριστικά γνωρίσματα της ευρωπαϊκής ζωγραφικής. Πρόκειται για το **κιανοσκούρο*** (σκιοφωτισμό, φωτοσκίαση), το **σφουμάτο**** και την **ατμοσφαιρική προοπτική*****.

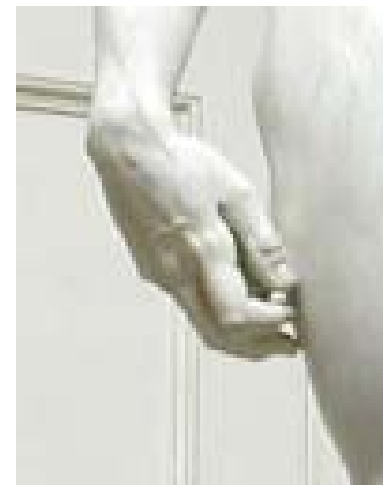
- * **κιανοσκούρο:** Η χρησιμοποίηση έντονων αντιθέσεων φωτός και σκιάς στη ζωγραφική, με στόχο την ενίσχυση του δραματικού στοιχείου.
- ** **σφουμάτο:** Η απόδοση της φόρμας μέσω λεπτών τονικών διαβαθμίσεων χωρίς τη χρήση έντονων ή σαφώς διακρινόμενων περιγραμμάτων.
- *****ατμοσφαιρική προοπτική:** όταν η απόσταση υποδηλώνεται με τις αλλαγές του χρώματος και τις τονικές διαβαθμίσεις.

3.

ΜΙΧΑΗΛΑΓΓΕΛΟΣ : ΔΑΒΙΔ, ΜΑΡΜΑΡΟ 1501

Ο Μικελάντζελο ντι Λουντοβίκο Μπουοναρότι Σιμόνι (*Michelangelo di Lodovico Buonarroti Simoni*, 6 Μαρτίου 1475 - 18 Φεβρουαρίου 1564), γνωστός περισσότερο ως **Μιχαήλ Άγγελος**, ήταν γλύπτης, ζωγράφος, αρχιτέκτονας και ποιητής της Αναγέννησης. Σήμερα αναγνωρίζεται ως ένας από τους σπουδαιότερους δημιουργούς στην ιστορία της τέχνης.

Σ' αυτό το έργο ο καλλιτέχνης αναβιώνει τη στάση χιαστί ή κοντραπόστο της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής. Οι μάζες του σώματος οργανώνονται έτσι, ώστε να είναι αντίθετες μεταξύ τους αλλά συγχρόνως και να ισορροπούν δημιουργώντας την αίσθηση της κίνησης. Η ανάπτυξη του έργου ακολουθεί τον κατακόρυφο άξονα από το κεφάλι προς το ένα πόδι που στηρίζει το σώμα. Από τον άξονα αποκλίνει το άλλο πόδι και το διπλωμένο προς τα επάνω χέρι ενώ την αίσθηση της δύναμης συμπληρώνει η κίνηση του κεφαλιού και ο σφιγμένος προς τα μέσα καρπός. Όλη η δυναμική του σώματος συγκρατείται από τα μέλη ενώ η έκφραση του προσώπου φανερώνει την πνευματική συγκέντρωση πριν από τη βίαιη κίνηση. Ο καλλιτέχνης εδώ αποδίδει τη μορφή του Δαβίδ (ενόσω αυτός είναι έτοιμος να καταφέρει στο Γολιάθ τη χαριστική βολή) με υπερφυσικές διαστάσεις/ επιβεβαιώνοντας και ενισχύοντας για άλλη μια φορά την ανθρώπινη δύναμη.

Στο έργο του Μιχαηλάγγελου το ανθρώπινο σώμα κυρίως το γυμνό, αποθεώνεται. Είναι η πρώτη φορά που γίνεται κάτι τέτοιο από τα χρόνια της αρχαιότητας.

ΡΑΦΑΗΛ : ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ ,
τοιχογραφία, μήκος 7,70 μ., Βατικανό, 1509

Ο **Ραφαήλ** ή **Ραφαέλο Σάντσιο** (28 Μαρτίου/6 Απριλίου 1483 - 6 Απριλίου 1520) ήταν Ιταλός ζωγράφος και αρχιτέκτονας της ύστερης Αναγέννησης. Υπήρξε ένας από τους επιφανέστερους καλλιτέχνες της εποχής του, του οποίου η φήμη και η αξία υπήρξαν ανάλογες με εκείνες του Μιχαήλ Αγγελού και του Λεονάρντο ντα Βίντσι. Γεννήθηκε στο Ουρμπίνο και μαθήτευσε αρχικά στο πλευρό του πατέρα του, Τζιοβάνι Σάντι, και αργότερα εκπαιδεύτηκε στο εργαστήριο του Περουτζίνο. Παράλληλα, ήρθε νωρίς σε επαφή με κύκλους μορφωμένων ουμανιστών.

Στο έργο αυτό απεικονίζεται η ισορροπία ανάμεσα στην κλασική σοφία και την αποκάλυψη της χριστιανισμής. Η μεγαλοπρεπέστατη αρχιτεκτονική σύνθεση, όπου δεσπόζει η προοπτική κατά μήκος του κεντρικού άξονα, αντανακλά την κυριαρχία της ανθρώπινης λογικής. Ο χώρος όπου ισορροπούν όλες οι ανθρώπινες αρετές οργανώνεται σύμφωνα με το σχήμα του σταυρού, αλλά είναι περιορισμένος από τα πλάγια τοιχώματα και από τη θολωτή οροφή. Το παιχνίδι του φωτός και της σκιάς τονίζει τις ανθρώπινες μορφές, οι οποίες παρουσιάζονται αρκετά μεγάλες σε σχέση με το χώρο στον οποίο βρίσκονται. Όλη η σύνθεση χωρίζεται σε ομάδες ατόμων: στο κέντρο, μπροστά στον ουρανό που βρίσκεται πίσω τους και κάτω από ένα τόξο, ο Πλάτωνας (με τη μορφή του Λεονάρντο ντα Βίντσι) και ο Αριστοτέλης συνομιλούν ως ίσοι, χωρίς να προβάλλεται η υπεροχή του ενός από τους δύο. Ο Πλάτωνας κρατά στο ένα χέρι ένα αντίτυπο του *Τιμαίου*, ενώ με το άλλο χέρι δείχνει τον ουρανό, σε αντίθεση με τον Αριστοτέλη ο οποίος κρατά ένα αντίτυπο των *Ηθικών* και δείχνει τη γη. Τονίζεται έτσι η συνύπαρξη του πλατωνικού και του αριστοτελικού στοιχείου, της μεταφυσικής και της πραγματιστικής προσέγγισης το κόσμου. Οι υπόλοιπες φιγούρες σχηματίζουν γύρω από τους δασκάλους μια έλλειψη, ενώ μερικοί από αυτούς απεικονίζονται με τα χαρακτηριστικά των συγχρόνων του Ραφαήλ. Κάτω αριστερά ο Πυθαγόρας, ο Επίκουρος, ο Παρμενίδης και στο πρώτο επίπεδο ο Ηράκλειτος με τα χαρακτηριστικά του Μιχαήλ Αγγελού. Επάνω αριστερά ο Σωκράτης, ο Ξενοφώντας, ο Αισχύλος και ο Αλκιβιάδης. Κάτω δεξιά απεικονίζεται ο Ευκλείδης με τα χαρακτηριστικά του Μπραμάντε, καθώς χαράσσει γεωμετρικές μορφές σε μια πινακίδα, ο Πτολεμαίος και ο ίδιος ο Ραφαήλ που είναι ο άνθρωπος ο οποίος κοιτά το θεατή.